

Д.В. Рачек

магістр міжнародних відносин, перекладач та помічник голови канцелярії Посольства Індії в Україні

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ Й ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ В ІНДІЇ: СТАНОВЛЕННЯ, СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

У даній статті розглядається процес розвитку відносин між Україною та Індією від початку 90-х донині. Аналізуються основні здобутки відносин у політичному й економічному напрямках, досліджуються періоди їх спаду та активності.

Ключові слова: Індія, Україна, Азія, міждержавні відносини, зовнішня політика, торговельно-економічні зв'язки.

Від кінця ХХ століття Індія бере курс на набуття статусу «світової держави», що відбувається завдяки низці чинників, а саме: політична стабільність, стале економічне зростання, багатостороння співпраця на міжнародній арені, інтеграційні процеси тощо. Цьому курсу відповідає й геополітичне розташування Індії, оскільки вона займає вигідну позицію на політичній мапі як регіону Південної Азії так і світу в цілому. Безперечно, саме ці обставини обумовлюють наукову актуальність і значення цієї проблеми і теми дослідження.

Проблеми, розвиток і перспективи відносин між Україною й Індією розглядаються здебільшого вітчизняними науковцями та дослідниками у журнальних чи газетних статтях, або частково висвітлюються в монографіях. Серед основних дослідників даного питання слід виділити таких, як Лукаш О.І., Борділовська О.А., Семенець О.Є., Ходоровський Г.І. [12; 6; 19; 24].

Що стосується іноземних досліджень і видань, то тут необхідно відмітити, що вони дуже обмежені з цієї проблематики. Корисні й цікаві дані спостерігаються в документах і матеріалах зовнішньополітичних й зовнішньоекономічних міністерств та відомств Індії, у виданих в Індії та в Росії збірниках документів і

матеріалів з міжнародних питань, у ряді Інтернет-ресурсів та деяких індійських та російських монографічних виданнях [Див. напр.: 1–5].

Вивчення й комплексний аналіз здобутків і перспектив політичних та економічних відносин між Україною та Індією на сучасному етапі становлять *мету цього дослідження*, яка вирішується через спробу розв'язання таких завдань, як: аналіз становлення міждержавних відносин від здобуття Україною незалежності й дотепер; характеристика досягнутих результатів та проблем, що спостерігаються; визначення реальних перспектив у відносинах між двома країнами.

У рік десятої річниці встановлення дипломатичних зв'язків (2002 р.) президент Республіки Індія Абдул Калам висловив мудре речення: «Наші офіційні дипломатичні відносини, можливо й тривають небагато років, проте наша фактична близькість бере свій початок від 1500 року до н.е., коли індо-арійські племена, які проживали в частинах України, почали свою довготривалу одисею до Індії...» [1].

Дійсно, перегортаючи сторінки історії, потрібно згадати про участь України у співпраці Індії з СРСР. Відомо, що СРСР надавав Індії велику економічну та науково-технічну допомогу протягом повоєнних десятиліть. Україна була активно залучена до цієї допомоги. 1962 року було відкрите Генеральне консульство Республіки Індія в Одесі, яке працювало до березня 1999 року [11]. За підрахунками, у 1960–1980-ті роки питома вага внеску України в економічне й науково-технічне сприяння Індії становила від 40 до 50% від загальносоюзної [12, с. 598].

Отже, ще до здобуття незалежності Україна вже мала багатий історичний досвід відносин з Індією, що становило базу у побудові політичних та економічних відносин між двома країнами у нових умовах розпаду біполярного світу.

Необхідно відмітити, що Індія досить неоднозначно сприйняла появу нових суб'єктів міжнародних відносин після розпаду Радянського Союзу [5, с. 86]. Разом з тим, зважаючи на геополітичну ситуацію, що склалась у світі, Індія визнала незалежність України однією з перших – 26 грудня 1991 р.

Наступним кроком стало встановлення офіційних дипломатичних контактів: 17 січня 1992 року ця історична подія була закріплена в Протоколі про встановлення дипломатичних відносин. Уже в березні 1992 року Президент України Л. Кравчук здійснив свій перший державний візит за кордон – до Індії. Візит тривав п'ять днів, протягом яких українська делегація підписала три угоди: про дружбу та співробітництво; торговельно-економічні зв'язки; співробітництво в галузі науки й техніки, які заклали основу подальшої співпраці [8, с. 26–27; 22, с. 242]. А 13 лютого 1993 року перший Посол України в Індії Г.І. Ходоровський вручив Президентові Республіки Індія свої вірчі грамоти [24, с. 10].

Зважаючи на те, що Росія на початку 90-х переважно займалася внутрішніми проблемами та розбудовою співпраці із Заходом, в Індії розпочався альтернативний пошук нових довгострокових партнерів, серед яких Україна грала вагомую роль [24, с. 10]. Про це свідчить той факт, що у липні 1993 року в Україну з офіційним візитом прибув Президент Індії Ш. Шарма. Під час цієї зустрічі на вищому рівні сторони обговорили актуальні міжнародні проблеми та хід розвитку двосторонніх економічних відносин [22, с. 298].

Позиція України з цього питання була визначена у постанові Верховної Ради від 2 липня 1993 року «Про основні напрями зовнішньої політики України», у якій чітко зазначалось, що геостратегічні та геоекономічні інтереси України вимагають тісних і широких відносин з Індією та іншими країнами регіону, тому що це допоможе Україні диверсифікувати її міжнародні зв'язки та сприятиме її економічній незалежності [22, с. 37–53].

Важливим кроком у закріпленні практичних результатів цих кроків стало створення під час візиту міністра закордонних справ України А. Зленка до Індії індійсько-української міжурядової комісії зі співробітництва в галузях торгівлі, економіки, науки, технологій і культури в квітні 1994 року [11]. Перше засідання комісії було проведено в Києві, наприкінці цього ж року. У цілому, у першій половині 90-х років було підписано близько 10 угод і протоколів між Україною та Індією.

Однак, ці позитивні кроки зазнали певних проблем у подальшому розвитку. Тривала пауза була викликана складною ситуацією, коли у 1996 році Україна підписала контракт на постачання 320 танків Т-80УД з Пакистаном [23] і коли в травні 1998 року Індія провела три підземні ядерні випробування в пустелі Похран [18].

Загалом, період з другої половини до кінця 90-х характеризувався низькою активністю країн у напрямку розбудови відносин. Це було зумовлено тим, що Індія активізувала свою зовнішню політику на співпрацю з РФ, а Україна здебільшого привертала увагу внутрішнім економічним і політичним проблемам і відносинам з країнами Заходу. Здебільшого зустрічі й обговорення актуальних питань у відносинах між нашими країнами в період від 1995 до 2001 року проводилися на території третіх держав, зокрема під час засідань ГА ООН.

Під час цього періоду найважливішою подією, на думку автора, була участь міністра закордонних справ України Г. Удовенка як спостерігача у роботі XII конференції міністрів закордонних справ країн-учасниць Руху неприєднання¹. Під час конференції Г. Удовенко зустрівся з міністром закордонних справ Індії І.К. Гуджралом й були обговорені актуальні питання двосторонніх відносин. Окремою темою переговорів стало питання про висунення кандидатури міністра закордонних справ України Г.Д. Удовенка на посаду голови 52-ї сесії ГА ООН [13, с. 15]. Саме 52-га сесія ГА ООН стала значною подією для українців тому, що вона ввійшла до історії як «сесія реформ» і схвалила всеохоплюючу програму реформування ООН.

Нового поштовху відносини між нашими державами набули у 2001 року, коли Державний міністр закордонних справ Індії перебував з візитом в Україні. Міністр зустрівся з Президентом, прем'єр-міністром, міністром закордонних справ України. Сторони обговорили низку двосторонніх питань, включаючи політичні,

¹ Про Рух неприєднання, роль і участь у ньому Індії див. докл. : Ольга Лукаш. Індія в Русі неприєднання: історія і сучасність // Індія: давнина і сучасність. Зб. наук. праць. Вип. 1. / Відп. наук. ред. Лукаш О.І. – К., 2003. – С. 41 – 61.

економічні, торговельні, науково-технічні питання й культури. Було підписано договір про двостороннє сприяння та взаємний захист інвестицій. Також індійська сторона офіційно повідомила про свою підтримку України в прагненні вступити до СОТ [4].

Реальна активізація відносин відбулася під час офіційного візиту в жовтні 2002 року Президента України Л. Кучми до Індії. Сторони оголосили 2002 рік – роком відновлення українсько-індійського партнерства, новим періодом розвитку відносин. Україна й Індія відмітили необхідність тісної співпраці у боротьбі проти тероризму, розповсюдженні наркотиків, незаконної торгівлі зброєю [2] та погодилися, що подальше розширення договірно-правової бази є ефективним шляхом поглиблення плідних контактів.

Під час візиту було підписано низку міжурядових документів: угоду про морське торговельне судноплавство; договори про взаємну правову допомогу при розслідуванні кримінальних справ і про видачу правопорушників; протокол щодо доступу до ринків товарів і послуг, а також меморандум про взаєморозуміння між українським союзом промисловців і підприємців і конфедерацією індійської промисловості [12, с. 607]. Індійський уряд надав реальну підтримку Україні в її прагненні вступити до СОТ, підписавши двосторонній протокол про взаємний доступ на ринки товарів і послуг. Україна, у свою чергу, висловила підтримку Індії в її прагненні стати постійним членом у РБ ООН [19, с. 185].

У липні 2003 року відбулося третє спільне засідання міжурядової українсько-індійської комісії та друге засідання спільної ділової ради торгово-промислової палати України та федерації ТПП Індії, що є важливими практичними елементами в розвитку міждержавних відносин.

Результати й домовленості, досягнуті під час візиту Л. Кучми до Індії, вимагали подальшого закріплення, тож у серпні 2003 року відбувся візит міністра закордонних справ України А. Зленка до Індії. Під час візиту українська сторона повідомила про призупинення постачання військового обладнання головному супернику Індії – Пакистану [20]. Припинення постачання танків

надало змогу Україні інтенсифікувати діалог і зацікавити Індію в диверсифікації її джерел постачань озброєнь [10, с. 513].

Першим парламентським візитом вищого рівня до Індії став візит голови ВР України В. Литвина в грудні 2003 року. Він зустрівся з главою верхньої палати та спікером нижньої палати парламенту Індії. Пріоритетами співробітництва з Україною Індія визначила літакобудування, високі технології, освоєння космосу, фармацевтичну й хімічну промисловість, металургію й енергетику [10, с. 513].

Важливою подією в історії індійсько-українських відносин став офіційний візит Президента Індії Абдула Калама у 2005 році. Враховуючи пошвавлення відносин з 2002 року, постійний обмін бізнес-делегаціями, візитами офіційних осіб, делегаціями вчених та фахівців культури і освіти, високий рівень довіри, спільність бачення у з'ясуванні актуальних міжнародних питань, переговори під час візиту Президента Індії у 2005 році перебували в атмосфері дружби та взаєморозуміння.

А. Калам виступив у Верховній Раді України з промовою «Індія, що динамічно розвивається», де зазначив, що наші країни можуть мати взаємну користь не тільки в уже існуючих, традиційних галузях співробітництва, але й у сучасних галузях таких, як фармацевтика, інформаційні й телекомунікаційні технології, біотехнології, матеріалознавство, а також посісти провідні позиції в інших новітніх сферах. Співпраця в перелічених галузях дасть змогу підвищити обсяги торгівлі від 700 млн. дол. США у 2004 році до 5 млрд. дол. США у 2010 році [19, с. 27].

Наступний етап відносин між Україною та Індією, а саме 2005–2009 роки, відзначився здебільшого роботою відомств і дипломатичних представництв у країнах, торгово-промислових палат і контактах при ООН.

Прикладом співпраці в ООН можна вважати Всесвітній саміт ООН у липні 2005 року в м. Нью-Йорк, США. У центрі обговорення на саміті був проект резолюції щодо розширення РБ ООН представлений «четвіркою» - Бразилія, Індія, Японія та Німеччина. У розробці даного проекту приймало участь близько тридцяти країн, серед них й Україна. Позиції України найбільше

відповідав саме проект «четвірки», відповідно до якого склад РБ ООН розширювався на 10 місць: шість - постійних, серед них по два – від країн Азії й Африки та по одному – від Західної Європи й Латинської Америки, а також чотири непостійні члени – по одному від кожної з регіональних груп (крім західноєвропейської, замість якої пропонувався член від Східної Європи) [9, с. 223–224]. Проте заключний документ Всесвітнього саміту лише підтвердив важливість реформування РБ ООН і не містив практичних заходів.

Значний внесок у розбудову двосторонніх відносин, зокрема міжпарламентських зв'язків, зробив Посол України в Республіці Індія. І.В. Поліха провів низку зустрічей і переговорів з представниками Міністерства зовнішніх справ Індії, де обговорювалися питання активізації україно-індійських контактів, зокрема, на найвищому рівні, відновлення політичного діалогу, проведення четвертого засідання міжурядової комісії, сприяв організації візиту О.Г. Білоруса (Голова Комітету ВР України у закордонних справах та голова парламентської групи дружби "Україна-Індія") в Індію – перший контакт на такому парламентському рівні за період незалежності України [17].

У червні 2009 року Індія й Україна підписали найбільший в історії відносин двох країн контракт на модернізацію 105-ти літаків Ан-32 ВПС Індії, на суму в 400 млн. дол. США. Контракт передбачає активну участь у ньому таких українських підприємств, як АНТК ім. Антонова, заводів «Авіант» і «Мотор Січ» [14]. На додаток до цієї угоди компанія «Мотор Січ» уклала контракт з ВПС Індії вартістю 110 млн. доларів на модернізацію 100 двигунів АІ-20 літаків Ан-32 [15].

Що стосується останніх подій, то необхідно підкреслити, що у 2010 році під час політичних консультацій та інших зустрічей між країнами обговорюються питання підготовки візиту Президента України та міністра закордонних справ України до Індії. Також розглядаються питання проведення четвертої міжурядової комісії наприкінці 2011 року. Українська та індійська сторони обговорили низку спільних заходів у контексті підготовки майбутніх візитів Президента України та міністра закордонних справ України до Індії, а також обмінялися думками щодо необхідності активізації

українсько-індійського діалогу під час вручення копії вірчих грамот новопризначеним Послом Республіки Індія в Україні Р.К. Чандером заступнику міністра закордонних справ України В. Майку 2 серпня 2011 року [16].

Важливою сферою, яка становить основу українсько-індійських відносин, безумовно, виступає економічна сфера. Для того, щоб зрозуміти потенціал та стан економічних відносин розглянемо таблицю обсягів торгівлі України з Індією за 2004-2010 роки.

Таблиця 1

**Торгівля товарами між Україною та Індією
в 2004–2010 рр. (тис. дол.) [7]**

Рік	Експорт	Імпорт	Всього за рік
2004	481,821.27	226,854.33	708,675.60
2005	736,941.33	321,406.92	1,058,348.25
2006	850,105.50	367,918.40	1,218,023.90
2007	744,139.80	464,627.80	1,208,767.60
2008	1,005,577.20	649,935.00	1,655,512.20
2009	1,152,457.00	476,788.70	1,629,245.70
2010	1,426,117.01	680,748.62	2,106,865.63
2011*	905,138.1	358,020.8	1,263,158.9

Примітка: * за I півріччя 2011 року.

Від 2001 до 2005 року торговельний обіг між Україною та Індією збільшився у чотири рази, від 225 млн. дол. США до 1058,3 млн. дол. США, а від 2005 до 2010 року – удвічі, від 1058,3 млн. дол. США до 2106,8 млн. дол. США. 2005 року обсяги індійсько-української торгівлі вперше перевищили один мільярд доларів США. А якщо порівнювати торговельний обіг від 1999 до 2010 року, то він зріс майже у 9 разів, від 239,8 млн. дол. США до 2106,8 млн. дол. США, відповідно. Нажаль, задекларована під час візиту до України Президента Індії Абдула Калама мета досягнути позначки у 5 млрд. дол. США до 2010 року не здійснилась, проте в торговельно-економічних відносинах між нашими країнами відбувається щорічна тенденція до збільшення, а для України

окремо, торговельне сальдо з Індією завжди є позитивним, на відміну від негативного торговельного сальдо з такими країнами Азії, як КНР, Японія, Південна Корея. Враховуючи те, що Індія є одним з найбільших міжнародних інвесторів (загальний обсяг інвестицій – 43,9 млрд. дол. США у 2010–2011 фінансовому році) [3], а також те, що нинішній рівень інвестицій в Україну з Індії не відповідає потенціалу обох країн, Україні доцільно створити сприятливий інвестиційний клімат для подальшого залучення індійських інвестицій.

Необхідно відмітити, що в наш час Індія є другим найбільшим торговельним партнером України в Азії, а Україна – другим найбільшим торговельним партнером Індії на теренах СНД. Станом на 2011 рік основний експорт з України до Індії складають соняшникова олія, добрива й хімікати, чорні метали, машини й обладнання. Імпорт в Україну з Індії становить в основному фармацевтична продукція, чай, кава, спеції, шовк та джут.

У обох країн є великий потенціал до поширення цих показників та напрямів співробітництва. З початком ХХІ століття Індія активізувала свою зовнішню політику в усіх сферах міжнародних відносин. Індія проводить активну роботу над розбудовою СААРК (Асоціація регіональної співпраці Південної Азії) як організацією, що сприяє регіональній інтеграції. Відносини Індія-Китай перейшли на новий рівень співпраці. Підписання ядерної угоди між Індією та США в жовтні 2008 року стало новим початком відносин між цими країнами. Стратегічні відносини з ЄС – одного з найбільших торговельних партнерів Індії – успішно розвиваються у вигідних для обох країн напрямках. Упровадження різних програм у країнах Африки створює позитивний імідж Індії на цьому континенті, зміцнюється співпраця Індії в межах АСЕАН, яку вона вбачає одним з пріоритетних напрямків своєї зовнішньої політики в ХХІ столітті. Все це істотно підвищує міжнародний політичний та економічний статус країни, створює великі можливості для розвитку міжнародного співробітництва.

Приймаючи до уваги ці обставини, Україна повинна, на нашу думку, інтенсифікувати політичний діалог з Індією та розпочати ефективно будувати відносини відповідно до нових викликів і

перспектив сучасної міжнародної системи, що допоможе зміцненню ролі та іміджу України на міжнародній арені.

Стратегічні відносини України і Індії, перш за все, становлять взаємну та всебічну підтримку і співпрацю в таких міжнародних впливових організаціях, як ООН, яку обидві країни бачать як основний механізм розв'язання міжнародних проблем. Було б доцільним вести активні переговори у напрямі набуття Україною статусу спостерігача у форумах і самітах СААРК, де Індія є безумовним лідером, що в майбутньому дасть нашій державі змогу широко представляти свої зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні інтереси в даному регіоні.

Міжнародно-правова й практична основа для здійснення зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних інтересів України в Індії складається, на наш погляд, із розбудови й активізації діяльності:

- міжурядової українсько-індійської комісії з торговельного, економічного, наукового, технічного, промислового і культурного співробітництва;
- робочої групи у складі комісії у сфері металургії й електроенергетики;
- політичних та консульських консультацій між МЗС країн;
- роботи українсько-індійського комітету з науково-технічної співпраці.

Нещодавні візити Президента України до країн Східної та Південно-Східної Азії² активізували та надали нового поштовху існуючим відносинам з країнами азійського регіону. Для активізації «азійського вектору» в міжнародній стратегії України і логічного продовження накопиченого позитивного досвіду негайною потребою здається проведення візитів на найвищому та вищому політичному рівнях до Індії, які повинні включати значне розширення існуючої договірно-правової бази, встановлення нових пріоритетів у відносинах. Візити на таких рівнях носять формальний характер, проте слугують, свого роду, каталізатором у

² Вересень 2010– КНР; січень 2011– Японія; березень 2011– В'єтнам, Сінгапур, Бруней.

двосторонніх відносинах між країнами, так званим «зеленим світлом» для розвитку плідного співробітництва.

Література

1. Bhasin A.S. India's foreign relations – 2002. Documents / [Edited by A.S. Bhasin]. – New Delhi : Geetika Publishers, 2007. – 1669 p.
2. Gupta A., Chaturvedi M. Select documents on security and diplomacy / A. Gupta, M. Chaturvedi. – New Delhi : National Security Council Secretariat, 2003. – 391 p.
3. Indian investments abroad [Електронний ресурс] / IBEF. – Режим доступу.
<http://www.ibef.org/india/economy/indianinvestmentsabroad.aspx>
4. India-Ukraine relations [Електронний ресурс] / Site of the Embassy of India in Ukraine. – Режим доступу :
<http://www.indianembassy.org.ua/english/relations.htm>
5. Karlekar H. Independent India: The First Fifty Years / [Edited by H. Karlekar]. – Delhi : Indian Council for Cultural Relations, 1998. – 622 p.
6. Борділовська О.А. Зовнішня політика Республіки Індія у постбіполярний період (1991–2008) : монографія / О.А. Борділовська. – К. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Київ. ун-т, 2008. – 248 с.
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт. – Режим доступу :
<http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Договір про дружбу і співробітництво між Україною та Республікою Індія // Політика і час. – 1992. – №5. – С. 26–27.
9. Зленко А.М. Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / А.М. Зленко. – К. : Київський ун-т, 2008. – 380 с.
10. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003) / [відп. ред. С.В. Віднянський]. – К. : Генеза, 2004. – 616 с.
11. Індійсько-українські відносини [Електронний ресурс] / Сайт Посольства Індії в Україні. – Режим доступу :
<http://www.indianembassy.org.ua/ukrainian/relations.htm>

12. Лукаш О.І. Українсько-індійські відносини / О.І. Лукаш // Україна дипломатична; вип. III. – К., 2003. – С. 596–608.
13. Матьовка М., Матьовка Л. Україна у співробітництві з Рухом неприєднання / М. Матьовка, Л. Матьовка. – Ужгород : Ужгородський держ. ун-т, 1999. – 31 с.
14. Медуниця Ю. Авіапром бере курс на Індію / Ю. Медуниця // Урядовий кур'єр. – 2009. – 24 чер. – С. 1–2.
15. «Мотор Січ» модернізує двигуни індійських літаків [Електронний ресурс] / Економічна правда. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/news/2010/01/18/224174/>
16. Новини та повідомлення МЗС України. 2 серпня 2011 року [Електронний ресурс] / МЗС України. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/news/detail/63919.htm>
17. Голова Комітету Верховної Ради України у закордонних справах Олег Білорус перебуває з візитом в Індії [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/publish/article/news_left?art_id=114907&cat_id=37486
18. Підлуцький О. Індія проголосила себе ядерною державою [Електронний ресурс] / О. Підлуцький. – День. – 1998. – 13 травня. – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/141527/>
19. Семенець О.Є. Сучасна Індія: наука, технології, стратегічні сектори : монографія / О.Є. Семенець. – К. : КНЕУ, 2006. – 205 с.
20. СМІ об Україні [Електронний ресурс] / Еженедельник 2000. – Режим доступу : <http://2000.net.ua/2000/forum/1932>
21. Україна - Індія: 15 років дружби / [ред. рада : Ю. Білецький, В. Устїнова]. – К., 2006. – 143 с.
22. Україна на міжнародній арені : збірник документів і матеріалів (1991–1995 рр.) : у 2 кн. / [упоряд. Будаков В.В. та ін.; відпов. ред. Удовенко Г.Й.]. – МЗС України. Кн. 1. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 736 с.
23. Україна підписала потужний контракт на виробництво танків для Іраку [Електронний ресурс]. – ЗІК. – 2009. – 10 грудня. – Режим доступу : <http://zik.ua/ua/news/2009/12/10/208026>

24. Ходоровський Г.І. Становлення українсько-індійського співробітництва / Г.І. Ходоровський // Україна - Індія: 15 років дружби. – К., 2006. – С. 9–19.

The article considers the process of development of relations between Ukraine and India from early 90-ies till today. Main achievements of relations in political and economic directions are being analyzed; periods of downturn and activity in relations are being investigated.

Key words: India, Ukraine, Asia, interstate relations, foreign policy, trade and economic relations.

В данной статье рассматривается процесс развития отношений между Украиной и Индией от начала 90-х до сегодня. Анализируются основные достижения отношений в политическом и экономическом направлениях, исследуются периоды их спада и активности.

Ключевые слова: Индия, Украина, Азия, межгосударственные отношения, внешняя политика, торгово-экономические связи.